20/10/2020

Εορτάστηκαν τα Ελευθέρια της πόλεως των Γιαννιτσών

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Εδέσσης, Πέλλης και Αλμωπίας

Στον ιστορικό Ιερό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου Γιαννιτσών (παλαιά Μητρόπολη), όπου τελέσθηκε η πρώτη Δοξολογία για την απελευθέρωση της πόλης από τουρκικό ζυγό που διήρκεσε πέντε αιώνες, εορτάσθηκαν προεξάρχοντος του Σεβ. Μητροπολίτου Εδέσσης, Πέλλης και Αλμωπίας κ. Ιωήλ, τα 108α Ελευθέρια της πόλεως.

Μετά τον Όρθρο και την Θεία Λειτουργία εις τιμήν και μνήμην των εορταζομένων αγίων, μεγαλομάρτυρος Αρτεμίου και οσίου Γερασίμου Κεφαλληνίας, τελέσθηκε Δοξολογία, στην οποία προέστη ο Σεβ. Μητροπολίτης Εδέσσης και μετείχαν κληρικοί της πόλεως.

Την Κυβέρνηση εκπροσώπησε ο Υπουργός Μακεδονίας-Θράκης κ. Θ. Καράογλου, ενώ παρέστησαν ο Αντιπεριφερειάρχης Πέλλας κ. Ι. Τζαμτζής, ο Δήμαρχος Πέλλας κ. Γ. Στάμκος, οι Βουλευτές Πέλλας κ.κ. Δ. Σταμενίτης και Β. Βασιλειάδης, ο Διοικητής της 2ης Μεραρχίας Υποστράτηγος Σ. Κωστάκογλου, ο Αστυνομικός Διευθυντής Πέλλας κ. Π. Περδικάτσης και άλλοι εκπρόσωποι των τοπικών αρχών και φορέων.

Τον πανηγυρικό της ημέρας εκφώνησε η Δρ. Βασιλική Καλλιοντζή, εκπαιδευτικός

της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ενώ μετά την Δοξολογία τελέσθηκε Μνημόσυνο των Πεσόντων από τον Σεβασμιώτατο στο Ηρώο της πόλης, το λεγόμενο «Μαύρο Άγαλμα» και ακολούθησε κατάθεσις στεφάνων.

Παραθέτουμε ολόκληρο τον πανηγυρικό της ημέρας, τον οποίο ευγενώς παραχώρησε η ομιλήτρια:

Σεβασμιώτατε, Σεβαστοί Πατέρες, κύριε Υπουργέ, αγαπητοί συμπολίτες και αγαπητές συμπολίτισσες

19 και 20 Οκτωβρίου 1912. Διεξάγεται η μάχη των Γιαννιτσών.

Μια μάχη που οδηγεί την καταγραφή της ιστορίας. Της ιστορίας της αλληλεγγύης, του αλτρουισμού, της αυταπάρνησης, της φιλοπατρίας και της εθνικής υπερηφάνειας.

Η σημερινή μέρα μπορεί να ιδωθεί ως ύμνος, ως θρήνος και κυρίως ως λογισμός!
Ύμνος για το εθνικό τόλμημα που είχε ως κατάληξη να ελευθερωθεί η μισή προς βορράν Ελλάδα και να διπλασιαστούν τα σύνορά της.
Θρήνος, για τις ανθρώπινες υπάρξεις που η θυσία τους υπήρξε το βαρύ τίμημα της εθνικής ελευθερίας.

Και λογισμός, για το πώς επιβίωσε ο λαός μας επί 527 χρόνια υπό Οθωμανική κατοχή, ποιες ζωτικές δυνάμεις του επιστράτευσε αυτήν τη μακρά χρονική περίοδο, πώς χειρίστηκε τις συμμαχίες του με τους άλλους βαλκανικούς λαούς.

Λογισμός, για το αν δικαιώθηκαν οι αγώνες του για την ελευθερία.

108 χρόνια μετά, οι στιγμές της ιστορικής μάχης των Γιαννιτσών, εξακολουθούν να συγκλονίζουν και να σφραγίζουν ένδοξες στιγμές της νεότερης ελληνικής ιστορίας.

108 χρόνια μετά, αξίζει τον κόπο και επιβάλλεται να ξαναθυμηθούμε στιγμές και ενδιαφέροντα σημεία της, από τις ιστορικές και ερευνητικές καταγραφές.

Αλλά πάνω από όλα, επιβάλλεται να αναζητήσουμε και να επισημάνουμε τα αίτια της επιτυχούς έκβασής της και τις συνθήκες, που πίσω από τα γεγονότα, οδήγησαν στους απελευθερωτικούς θριάμβους του Πρώτου Βαλκανικού Πολέμου.

ΓΙΑΤΙ, η γνώση του παρελθόντος, βοηθά στην ερμηνεία του παρόντος και ενδεχομένως στην πρόβλεψη του μέλλοντος.

Λίγα μόλις χρόνια πριν από το σωτήριο έτος 1912, στον Βάλτο των Γιαννιτσών μαίνονταν μερικές από τις πιο σκληρές πτυχές του Μακεδονικού Αγώνα, μεταξύ Ελλήνων και Βούλγαρων κομιτατζήδων, με έπαθλο την επικράτηση στη Μακεδονία, η οποία μετά από 500 και πλέον χρόνια ετοιμάζονταν να αλλάξει κυβερνήτη, αφού η ασθενής Οθωμανική Αυτοκρατορία είχε αρχίσει να παραπαίει. Η στρατηγική θέση των Γιαννιτσών και της τότε Λίμνης τους, αποτελούσε περίοπτο έπαθλο για όποιον ήθελε να διαφεντεύει και να ελέγχει καίρια σημεία της Μακεδονικής επικράτειας.

Το κίνημα των Νεότουρκων του 1908, σταμάτησε μεν τον Μακεδονικό Αγώνα, αλλά από την άλλη, μάλλον έδωσε το έναυσμα για να αρχίσουν τα προεόρτια της διεκδίκησης της περιοχής. Έτσι μόλις 4 χρόνια μετά, ξεσπά ο 1ος Βαλκανικός

Πόλεμος, με τα 4 μικρά Βαλκανικά κράτη να συνασπίζονται κατά της Οθωμανικής αυτοκρατορίας.

Οι μετέπειτα νίκες των Ελληνικών χρωμάτων δεν έρχονται όμως τυχαία και συγκυριακά. Σε αντίθεση με το πρόσφατο μαύρο 1897, την φορά αυτή η Ελλάδα είναι πολύ καλύτερα προετοιμασμένη.

Έχει οργανώσει και εξοπλίσει τα στρατεύματά της, έχει εκπαιδεύσει τους αξιωματικούς και τα στρατιωτικά της στελέχη, έχει καλλιεργήσει το μαχητικό απελευθερωτικό πνεύμα, τόσο στην Αθήνα όσο και στις υπόδουλες περιοχές, έχει αναπτύξει ισχυρές και επωφελείς διεθνείς συμμαχίες, έχουν συμπράξει και συνεργάζονται ο Βασιλιάς της Γεώργιος ο Α’ με τον οραματιστή πρωθυπουργό της Ελευθέριο Βενιζέλο και έχει οριστεί Αρχιστράτηγος των ελληνικών στρατευμάτων ο Διάδοχος Κωνσταντίνος. Κυρίως όμως, όλοι είναι στρατευμένοι και ενωμένοι στον κοινό αγώνα και σκοπό, της απελευθέρωσης των υπόδουλων Ελληνικών εδαφών. Το πόσο σημαντικό είναι το στοιχείο της ομόνοιας και της συνένωσης, θα μας το αποδείξει έμπρακτα η ίδια η ιστορία σε λιγότερο από 10 χρόνια.

Η ιστορική μάχη των Γιαννιτσών, στα πλαίσια αυτού του εμβληματικού, για την Ελλάδα, 1ου Βαλκανικού πολέμου του 1912, που οδήγησε στη θριαμβευτική απελευθέρωση της μισής και πλέον σημερινής προς Βορράν Ελληνικής επικράτειας, κατέχει εξέχουσα και λαμπρή θέση. Διεξήχθη στις 19 και 20 Οκτωβρίου του 1912 και οδήγησε μεταξύ άλλων στην αμαχητί παράδοση και απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης.

Ας περιηγηθούμε λοιπόν, στα γεγονότα αυτών των ημερών:

Ενώ ο πόλεμος έχει ξεκινήσει νικηφόρα για την Ελλάδα με τις μεγάλες νίκες της Ελασσόνας και του Σαραντάπορου, την απελευθέρωση της Κοζάνης και των Σερβίων και την προέλαση προς Βορράν, ξαφνικά με εντολή Βενιζέλου η κατεύθυνση του ελληνικού στρατού αλλάζει και στρέφεται προς τα Ανατολικά, με έναν και μοναδικό στόχο. Την κατάκτηση της Θεσσαλονίκης, την οποία εποφθαλμιούν σφοδρά οι σύμμαχοι Βούλγαροι.

Στην πορεία προς την συμπρωτεύουσα, υψώνεται ένα πρόωρο τεράστιο εμπόδιο που οι Έλληνες δεν περίμεναν. Οι Τούρκοι και ο Αρχιστράτηγός τους Ταξίν Πασάς, αποφασίζουν να μην αμυνθούν στον Αξιό ποταμό (όπως όλοι περίμεναν), αλλά επιλέγουν να στήσουν την ενισχυμένη γραμμή άμυνάς τους, στην ιερή τους πόλη, στα Γιαννιτσά, την πόλη του μεγάλου τους στρατηλάτη Γαζή Εβρενός.

Όπως αναμενόταν η μάχη δεν ήταν εύκολη και η νίκη δεν ήρθε άκοπα. Οι Τούρκοι παρέταξαν ισχυρότατες δυνάμεις, ενισχυμένες από πυροβολικό και

ακροβολισμένοι στα πιο στρατηγικά και δυσκολοκατάβλητα σημεία της περιοχής, προβάλλοντας λυσσαλέα αντίδραση και σκληρή άμυνα. Είκοσι πέντε χιλιάδες (25.000) άνδρες οθωμανικού στρατού, παίρνουν θέσεις άμυνας και μάχης σε γραμμή δώδεκα (12) χιλιομέτρων από το Μελίσσι ως τον Πενταπλάτανο. Με αυτές τις συγκυρίες αρχίζει η πολεμική περιπέτεια της 19ης Οκτωβρίου 1912. Σε αυτό το σκηνικό στήνεται η μάχη των Γιαννιτσών, η πιο καθοριστική ίσως μάχη του 1ου Βαλκανικού πολέμου.

Η απρόσμενη ανάπτυξη της άμυνας των Τούρκων στα Γιαννιτσά, στερεί τους Έλληνες από πληροφορίες, προετοιμασία και οργάνωση, αλλά η μαχητικότητα, ο ενθουσιασμός και η μεγάλη αποφασιστικότητα για την νίκη των Ελλήνων στρατιωτών, παίζουν καθοριστικό ρόλο και γέρνουν την πλάστιγγα υπέρ τους. Το κίνητρο και το όνειρο της απαλλαγής των Ελλήνων αδελφών τους από την μακρόχρονη τυραννία, τους δίνει δύναμη και φτερά. Η πρώτη μέρα της μάχης που είναι φονική, δεν φέρνει αποτέλεσμα, αφού η γενναία προέλαση των Ελλήνων συναντά την λυσσαλέα άμυνα των Τούρκων που ενισχύονται από ισχυρό πυροβολικό.

Η νύχτα διακόπτει τη μάχη, αλλά φέρνει βροντές, αστραπές και βροχή που δυσκολεύουν τους πάντες. Όμως οι Έλληνες πολεμιστές είναι αποφασισμένοι να ξεπεράσουν και τις καιρικές αντιξοότητες. Την επόμενη μέρα, ημέρα Σάββατο, ο αγώνας αρχίζει από το πρωί. Παρά τη σθεναρή αντίσταση των Τούρκων, η επιθετικότητα και η ορμή των Ελλήνων δεν μπορεί να αναχαιτιστεί και οι οχυρωμένοι Τούρκοι αρχίζουν να περισφίγγονται από παντού. Μία-μία οι γραμμές άμυνάς τους κάμπτονται και αρχίζουν να υποχωρούν φοβούμενοι την περικύκλωση. Έτσι, από τις 10 το πρωί, Τούρκοι στρατιώτες, αλλά και Μουσουλμάνοι κάτοικοι, υποχωρούν άτακτα και φεύγουν προς τον Αξιό και τη Θεσσαλονίκη. Την ώρα και την ημέρα εκείνη η ιστορία γυρίζει σελίδα. Οι Έλληνες κατανικούν τους αντιπάλους τους, απελευθερώνουν τα Γιαννιτσά, ανοίγουν το δρόμο για τη Θεσσαλονίκη και κερδίζουν τις δάφνες της καθοριστικής νικηφόρας διήμερης μάχης.

Το μεσημέρι του Σαββάτου της 20ης Οκτωβρίου, οι μπαρουτοκαπνισμένοι απελευθερωτές μπαίνουν στα Γιαννιτσά, κάτω από αποθεωτική υποδοχή και με ζωηρές επευφημίες. Η ολοκληρωτική νίκη των Ελλήνων όμως έχει και το υψηλό της τίμημα. 10 αξιωματικοί και 178 στρατιώτες χάνουν τη ζωή τους και 785 καταγράφονται ως τραυματίες. Ακολουθεί δοξολογία στον Μητροπολιτικό ναό της πόλης, παρουσία όλων των επισήμων και την άλλη μέρα τελείται νεκρώσιμη ακολουθία για τους πεσόντες.

Την ιδιαίτερη σημασία της νίκης των Ελλήνων στα Γιαννιτσά, εξαίρουν

ποικιλοτρόπως πολλοί Έλληνες και ξένοι. Η επιλογή του Ταξίν Πασά, μετά την ήττα του να μην αντισταθεί, αλλά να παραδώσει την Θεσσαλονίκη αμαχητί, καταδεικνύει τη σπουδαιότητα εκείνου του θριάμβου των ελληνικών όπλων. Ο αξιωματικός Εμμανουήλ Ρακτιβάν με το λιτό γραπτό του μήνυμα, προς την Πηνελόπη Δέλτα, αποδίδει την αξία του γεγονότος: «20 Οκτωβρίου. Γιαννιτσά. Είναι η μέρα που ουσιαστικά πήραμε την Θεσσαλονίκη».

Η νίκη στην μάχη των Γιαννιτσών, χαρακτηρίζεται πολύ σημαντική, γιατί με τη νίκη αυτή οι Έλληνες συνέτριψαν τους Τούρκους, οι οποίοι μάλιστα καταρρακώθηκαν ηθικά και ψυχικά λόγω της απώλειας της ιερής τους πόλης, άνοιξε διάπλατα ο δρόμος για την Θεσσαλονίκη και εξασφαλίσθηκε για τα Ελληνικά όπλα η τελική νίκη στον 1ο Βαλκανικό πόλεμο.
Παράλληλα, απελευθερώθηκαν εδάφη και περιοχές με ισχυρό Ελληνικό στοιχείο, που ήταν επί 527 χρόνια (από το 1385) υπό τον Οθωμανικό ζυγό και που είχαν υποστεί τα πάνδεινα, τόσο από την τυραννία των κατακτητών, όσο και από την επιβουλή γειτόνων και ιδίως των Βουλγάρων, μέσα από τις σκληρές τακτικές των κομιτατζήδων.

Από την άλλη, η αίσια έκβαση της ιστορικής μάχης, είχε ως συνέπεια την επιστροφή των Γιαννιτσών και της ευρύτερης περιοχής τους, στην αγκαλιά της μητέρας Ελλάδας και κυρίως την δημιουργία των συνθηκών για το ξεκίνημα της αναπτυξιακής πορείας των νεοελληνικών Γιαννιτσών. Οι αγώνες των κατοίκων και η συμβολή της ελληνικής πολιτείας, δημιούργησαν το μετέπειτα θαύμα της ανάπτυξης της πιο ανοιχτής πόλης. Της πόλης που μπόλιασε και δέχθηκε ειρηνικά και δημιουργικά, όλα τα ελληνικά φύλα, από κάθε γωνιά του ξεριζωμένου ελληνισμού. Όλοι μαζί, ενωμένοι και μονιασμένοι, δαμάζοντας τα στοιχεία της φύσης, έφτιαξαν την σύγχρονη εύφορη Γη του Μακεδονικού Κάμπου.

Αυτό το πνεύμα ομόνοιας, σαν παρακαταθήκη και κληροδότημα των ένδοξων αγωνιστών της ιστορικής μάχης των Γιαννιτσών που σήμερα γιορτάζουμε, ας ξανάρθει και πάλι στις ψυχές και το μυαλό όλων μας. Κι ας αποτελέσει τον οδηγό και την πυξίδα, που θα μας οδηγήσει με επιτυχία, κόντρα στις σύγχρονες αντιξοότητες, κρίσεις και δοκιμασίες που απειλούν την κάθε είδους ελευθερία μας και την κάθε είδους πρόοδο και προκοπή μας.

Αγαπητοί συμπολίτες και συμπολίτισσες.

Οι πολύτιμες παρακαταθήκες και τα μηνύματα ήθους και αυτοθυσίας, που εξέπεμψαν οι λαμπρές εκείνες στιγμές της εθνικής μας ιστορίας και κυρίως η θυσία των αγωνιστών της Μάχης των Γιαννιτσών, προσφέρουν άριστα πρότυπα υπομονής, αντοχής, πατριωτισμού και πίστης. Στέλνουν διαχρονικά γενναίες και

αποστομωτικές απαντήσεις, σε όσους αγνοούν τις ιστορικές διδαχές.

Ταυτόχρονα, ψάχνουν τους σημερινούς διαδόχους και τους ενστερνιστές τους, που θα απαντήσουν αποτελεσματικά και περήφανα, στους σύγχρονους νεοσουλτανικούς λεονταρισμούς, που απειλούν την εθνική μας ακεραιότητα.
108 χρόνια μετά, καλούμαστε να γίνουμε και πάλι κοινωνοί και μέτοχοι των υψηλών εκείνων ιδανικών τους.

Τέτοιες στιγμές το χρέος μας, προβάλλει πιο επιτακτικό και πιο αναγκαίο από ποτέ, ενωμένοι και μονιασμένοι, να θυμόμαστε, να τιμούμε και να ευγνωμονούμε τους αγωνιστές προγόνους μας, για τις θυσίες τους, οι οποίες μας χάρισαν το υπέρτατο αγαθό της ελευθερίας.

ΠΛΗΡΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΕΔΩ